WWF Suomi
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh (09) 7740 100
wwf.fi
panda.org

27.3.2017

Viite: Eduskunta, ympäristövaliokunta, asiantuntijapyyntö 28.3.2016

Asia: WWF:n lausunto Valtioneuvoston selonteosta ruokapolitiikasta Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle VNS 2/2017 vp

WWF kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

WWF on tyytyväinen ruokapoliittisen selonteon visioon, jonka mukaan ”Vuonna 2030 suomalaiset kuluttajat syövät kestävästi ja eettisesti tuotettua kotimaista, maukasta, terveellistä ja turvallista ruokaa. Kuluttajilla on kyky ja mahdollisuus tehdä tietoisia valintoja.”

Ruokapoliittinen selonteko listaa useita hyviä toimenpiteitä nykyisen ruokajärjestelmän kestävyyden parantamiseksi. WWF:n näkemyksen mukaan selontekoon listatut toimenpiteet eivät kuitenkaan ole riittäviä vision toteuttamiseksi.

On hyvä, että selonteko huomioi globaalin ruokaturvan ja väestönkasvun haasteet sekä vuonna 2015 hyväksytyt YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. WWF muistuttaa, että suomalaisen ruokapolitiikan tavoitteena ei ole vain kansallisen ruokaturvan ja hyvän ravitsemuksen takaaminen suomalaisille, vaan Suomi on sitoutunut tavoitteisiin ”poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta vuoteen 2030 mennessä.” Suomalaisella ruoantuotannolla on vaikutuksia myös muihin kestävän kehityksen tavoitteisiin, kuten metsäkadon, maaperän köyhtymisen sekä luonnon monimuotoisuuden häviämisen pysäyttämiseen sekä vesivarojen kestävään hallintaan. Maatalous on globaalisti selvästi suurin maapinta-alan käyttäjä ja siten tärkeimpiä metsäkadon ajureita. Maataloussektori on myös suurin makean veden käyttäjä.

WWF:n näkemyksen mukaan kansallisen ruokapolitiikan yhteydessä kestävyyden ja vastuullisuuden tulee sisältää selkeät määrittelyt ja toimet kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) saavuttamiseksi, joihin Suomikin on sitoutunut. On esimerkiksi huolehdittava siitä, että suomalainen ruokajärjestelmä turvaa vesivarojen oikeudenmukaisen hallinnan ja pienentää ilmastovaikutuksiaan kahden asteen tavoitteen mukaisesti, eikä aiheuta metsäkatoa tai ylläpidä ylikalastusta. Esimerkiksi tällä hetkellä ei ole yleensä tietoa siitä, onko kouluruuan sisältämän lihan kasvatuksessa käytetty soijaa, jonka tuotanto on aiheuttanut metsäkatoa. Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti on mahdollista konkretisoida ruokapolitiikan tavoitteet.

Kansallisten ravitsemussuositusten selvä viesti kasvisten suhteellisen määrän lisäämisen ja (punaisen) lihan kulutuksen vähentämisen tarpeesta tulisi asettaa selvästi myös ruokapolitiikan tavoitteeksi.

WWF esittää seuraavien toimenpiteiden ja sisältöjen lisäämistä ruokapoliittiseen selontekoon:

- WWF esittää, että ruokapoliittiseen selontekoon lisätään kirjaus siitä, että suomalainen ruokajärjestelmä analysoidaan kestävän kehityksen tavoitteiden ja Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden näkökulmasta sidosryhmiä osallistaen. Samassa yhteydessä laaditaan toimenpidesuositukset, jotta ruokajärjestelmä sopeutuu näihin tavoitteisiin. Työssä on syytä huomioida ainakin seuraavat seikat:
    - Metsäkato: Soijan ja palmuöljyn kaltaisten merkittävää metsäkatoriskiä sisältävien ruokaketjun hyödykkeiden hankinnan vastuullisuus. (Suomalainen soijasitoumus[1] on esimerkki kotieläinketjun toimista metsäkatoriskin vähentämiseksi. Fazerin palmuöljypolitiikka on esimerkki palmuöljyn hankinnan vastuullisuudesta.)
    - Vesivarat: Suomalaisten kulutuksen aiheuttama vesivarojen käyttö (vesijalanjälki) kohdistuu yli 40-prosenttisesti ulkomaille[2]. Maatalouden osuus tästä on noin kolme neljännestä. Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti on varmistuttava siitä, että kuluttamiemme tuotteiden alkutuotannossa vesivarojen hallinta on toteutettu tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. (Esimerkkejä toimenpiteistä suurimpien veden käytön riskien tunnistamiseksi on WWF:n vesiriskityökalun[3] käyttö ja riskien hallinnassa auttaa muun muassa AWS (Alliance for Water Stewardship) -sertifiointi.
    - Ilmasto: Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ruokajärjestelmän kasvihuonekaasupäästöjä on välttämätöntä vähentää huomattavasti.
- Biologiset ja tekniset ratkaisut tulee hyödyntää ravinne- ja kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiseksi. WWF muistuttaa kuitenkin, että tarvittavia päästövähennyksiä ei ole mahdollista saavuttaa vain maataloutta tehostamalla, vaan tarvitaan myös muutoksia kulutustottumuksiin.
- Myös WWF pitää kotimaisen valkuaistuotannon lisäämistä, kehittämistä, monipuolistamista sekä kasviproteiinien tuotekehittelyyn kannustamista hyvinä tavoitteina. WWF:n näkemyksen mukaan edellytys kestävälle ruokajärjestelmälle on kuitenkin kasviproteiinien suoran käytön lisääminen ihmisravintona yleisesti, ei ainoastaan kotimaisen kasviproteiinin osalta.
- Tulevaisuudessa kala-alan kilpailukyky perustuu entistä enemmän kalakantojen kestävään hyödyntämiseen. Suomen kalastushallinnon ansiokas työ kalatalouden vastuullisuuden edistämisessä tulisi ottaa entistä vahvemmin mukaan kalatalouden strategisessa kehittämisessä, ja jatkaa edelleen panostusta siihen, että suomalaiset kalatuotteet ja

[1] https://wwf.fi/soijasitoumus/
[2] https://wwf.fi/mediabank/2306.pdf
[3] http://waterriskfilter.panda.org/

kalastushallinto tunnetaan maailmalla vastuullisuudestaan. Tämä luo hyvän pohjan lisätä kotimaisten kalatauotteiden menekkiä ja arvoa sekä kotimarkkinoilla että viennissä.

- WWF ei tue geenimuunneltujen lajikkeiden käyttöä. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti tulisi toimijoita kannustaa välttämään geenimuunneltujen lajikkeiden viljelyä ja hankintaa.
- WWF painottaa, että julkisissa hankinnoissa tulisi varmistaa, että tuotannossa käytetty rehusoija on vastuullisesti tuotettua. Kaikki suomalaisessa tuotantoketjussa käytetty soija ei ole vielä vastuullista, minkä vuoksi on olemassa riski, että suomalainen ruokaketju aiheuttaa osaltaan vakavaa haittaa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmissa ympäristöissä.
- Ruokapolitiikan tavoitteeksi tulisi asettaa lihan kulutuksen vähentäminen Suomessa. Tämä olisi linjassa ravitsemussuositusten kanssa. Lihan kulutuksen vähentämiselle on vahvat kansanterveydelliset ja ympäristöperusteet.
- Tavoitteeksi tulisi asettaa myös kasviproteiinien tuotannon ja kulutuksen lisääminen sekä pitkäjänteinen tukipolitiikka, joka tukee maatalouden muutosta tässä suhteessa kestävämpään suuntaan.
- Lihan kulutusta tulisi seurata julkisesti järjestetyissä ruokailuissa ja asettaa tavoite lihan kulutuksen vähentämiseksi.
    - Alkuvaiheessa tavoitteena tulisi olla vähintään ravitsemussuositusten mukaisen viikottaisen maksimiannoksen taso. Tason asettamisessa tulisi huomioida, että valtaosassa suomalaisia perheitä syödään liikaa lihaa ja esimerkiksi kouluruokailun lihankulutuksessa pitäisi tälle kodeissa tapahtuvalle lihan ylikulutukselle jättää tilaa.
    - Sidosryhmien kanssa yhteistyössä tulisi käydä läpi keinot ja asettaa tavoitteet, miten kuluttajien valintaympäristöä muuttamalla voidaan ohjata kuluttajia vähentämään lihankulutustaan.

WWF yhtyy seuraaviin ruokapoliittisen selonteon kirjauksiin ja esittää seuraavia parannusehdotuksia:

- Myös WWF pitää hyvänä lähtökohtana määritellä ”tutkimustiedon pohjalta, miten maatalouden rakennekehitys ja maataloustuotanto voivat taata, että maaseutu voi hyvin ja että kuluttajat saavat kestävästi ja vastuullisesti tuotettua, turvallista ja monipuolista ruokaa” sekä tuottaa ”ruokapoliittinen talouslaskelma eri etenemismahdollisuuksista”
    - WWF huomauttaa, että tukeakseen kestävää ruokajärjestelmää ruokapoliittisen talouslaskelman tulee huomioida kestävä luonnonvaratalous eli ruokajärjestelmän resurssien käyttö ja vaikutukset ympäristöön.
    - WWF:n näkemyksen mukaan rahoitusta tulisi ohjata ruoantuotannon ympäristövaikutusten tutkimiseen sekä kotimaisen kasviproteiinin tuotantoa lisäävään tutkimus- ja innovaatiotoimintaan sekä innovaatioiden tuotteistamiseen.
- WWF pitää hyvänä tavoitetta vähentää ruokahävikkiä ja mitata ja seurata hävikkiä.
    - Tavoitetaso on kuitenkin syytä asettaa konkreettisesti, esimerkiksi puolittaa hävikki.
- WWF pitää hyvänä tavoitteena edistää ruokakasvatusta sisällyttämällä ruoka- ja ravitsemusnäkökulmaa sekä kestävän kehityksen näkökulmaa varhaiskasvatuksessa ja

oppilaitoksissa. Sekä sitä että ”Panostetaan maittavan ja terveellisen ruuan tarjontaan varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja yliopistoissa.”

  - WWF:n selvityksen mukaan joka toisessa Suomen suurimassa kaupungissa kouluruoka sisältää punaista lihaa yli ravitsemussuositusten suositteleman määrän. Kouluruokailulla on erittäin suuri merkitys terveellisten ja ympäristöystävällisten ruokailutottumusten kehittymiselle. WWF katsoo, että on tärkeää varmistaa, että lihan määrä kouluruoassa on ravitsemussuositusten mukaisella tasolla tai sen alle.

- WWF panee ilolla merkille, että selontekoon on kirjattu ”Ravitsemussuositusten mukaan lihavalmisteiden ja punaisen lihan käyttöä tulee vähentää” ja ”Terveys- ja ympäristönäkökohdista olisi hyvä, että tulevaisuudessa lihaa syötäisiin vähemmän ja että sen rinnalla käytettäisiin muita proteiininlähteitä, kuten kotimaista kalaa, härkäpapua, herneitä ja muita palkokasveja sekä viljoja, siemeniä ja sieniä.” Tämä on syytä nostaa koottujen tavoitteiden yhteyteen sekä asettaa tavoitetaso lihankulutuksen vähentämiselle.

Maailman Luonnon Säätiö - World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr (WWF)

Jari Luukkonen, suojelujohtaja (jari.luukkonen@wwf.fi)

Jussi Nikula, ohjelmapäällikkö (jussi.nikula@wwf.fi)

Annukka Valkeapää, suojeluasiantuntija (annukka.valkeapaa@wwf.fi)